

# GOVOR SKOKOVA

---

**BELKISA DOLIĆ**

**ĐURO BLAŽEKA**

---

*Pedagoški fakultet u Bihaću*

Žegar, Luke Marjanovića bb, BiH – 77000 Bihać

belkisa\_dolic@hotmail.com

*Učiteljski fakultet Sveučilišta u Zagrebu – Odsjek u Čakovcu*

Ante Starčevića 55, HR – 40000 Čakovec

djuuro.blazeka@vus-ck.hr

---

UDK: 811.163.4'28(497.6

Skokovi)

Izvorni znanstveni članak

Primljen: 29. 4. 2019.

Prihvaćen za tisak: 10. 12. 2019.

U radu se opisuju posebnosti govora Skokova (sjeverozapadna Bosna) na fonološkoj, morfološkoj, sintaktičkoj i leksikološkoj razini. Govor je ikavski i šćakavski, uz dosta iznimaka. Ističu se navesci koji se dodaju na mnoge priloge, pa čak i zamjenice. U leksikološkom dijelu rada donosi se pregled antroponima i mikrotoponima. Na kraju se rada donosi mali rječnik arhaičnijih riječi iz toga govora, posebice 'lažnih prijatelja' između toga govora i većine govora štokavskog narječja.

KLJUČNE RIJEČI:

*govor Skokova, štokavsko narječje, sjeverozapadna Bosna, fonologija, morfolologija, sintaksa, leksikologija, 'lažni prijatelji'*

## o. UVOD

U ovom se radu opisuje govor Skokova, mjesta u cazinskoj općini (sjeverozapadna Bosna), udaljenom od općinskog središta 14 kilometara. Govori sjeverozapadne Bosne detaljnije su do sada obrađivani samo u okviru projekta *Bosanskohercegovački dijalekatski kompleks – sinhronijska deskripcija*, čiji su rezultati objelodanjeni u *Bosanskohercegovačkom dijalektološkom zborniku (knjiga II)* 1979. godine,<sup>1</sup> i to na temelju upitnika kojim su se istraživale samo temeljnije osobine. Ovaj rad prikazuje rezultate jednog od većeg broja istraživanja mjesnih govora sjeverozapadne Bosne, provedenih na Pedagoškom fakultetu u Bihaću u okviru kolegija *Dijalektologija*.<sup>2</sup>

### 1. POVIJEST I ZEMLJOPISNI POLOŽAJ MJESTA SKOKOVI

Mjesto Skokovi nalazi se na magistralnoj cesti Cazin – Velika Kladuša. Svi su stanovnici islamske vjeroispovijesti. Reljef ovog mjesta je brdovit s najvišom nadmorskom visinom od 518 metara (Muratovo brdo). Zbog brojnih potoka zemljište u tom području vrlo je plodno pa je poljoprivreda glavni izvor prihoda. Mjesna zajednica Skokovi, osim mjesta Skokovi, obuhvaća i sljedeće zaseoke: Brezova Kosa, Krakača, Gornja Barska i Donja Barska.

U povijesnoj literaturi mjesto Skokovi rijetko se izrijeком spominje<sup>3</sup> pa ćemo iz tog razloga reći nekoliko riječi o povijesti šireg kraja. Naime, područje Cazinske krajine naseljeno je od vrlo starih vremena, o čemu svjedoči, npr., arheološki nalaz glačane sjekire na lokalitetu Stara Govedarnica. Iz razdoblja 9. i 8. stoljeća pr. n. e. postoje arheološki nalazi nekoliko gradskih naselja (najpoznatiji je lokalitet Čungar u selu Osredak). Skoro do kraja 16. stoljeća, do 1578. to je područje bilo dio Panonske Hrvatske, a onda potpada pod osmansku vlast, što je potrajalo do uspostave austro-ugarske vlasti u Bosni (1878.) kada Cazin postaje središte istoimenog kotara (up. Ljubović 2018). U tijeku dvadesetoga stoljeća poprište je brojnih ratnih sukoba (Prvi

<sup>1</sup> U tom projektu su se istraživali i sljedeći punktovi iz Cazinske krajine: Čoralici, Mala Kladuša, Bužim, Jezerski, Izačić, Spahići, Bihać (čaršija), Dobrenica, Lohovo i Orašac.

<sup>2</sup> Studentice koje su se najviše istaknule u tim istraživanjima (Belkisa Dolić, Almira Džanić) danas su docentice na tom fakultetu.

<sup>3</sup> Spominje se u kontekstu Kule Radetine, vlastelinskoga fortifikacijskog objekta s etiketom nacionalnog spomenika BiH, koji je u osmalijsko doba služio kao stražarnica i karaula, a nalazi se u blizini Skokova. Kod Skokova je i grob časnika Carla Müllera koji je poginuo na Muratovu brdu pri austro-ugarskom zaposjedanju ovog kraja.

svjetski rat, Drugi svjetski rat, Cazinska buna, rat u BiH) te je aktivno svjedočilo smjeni i uspostavi nekoliko državnih tvorevina (Kraljevina Jugoslavija, Nezavisna Država Hrvatska, Socijalistička Federativna Republika Jugoslavija, /Republika/ Bosna i Hercegovina).

O podrijetlu naziva mjesta Skokovi postoje dvije pretpostavke. Prva je vezana uz legendu o najpoznatijem krajiškom narodnom junaku Muji Hrnjici te njegovoj krilatoj kobili. Da bi ga prevezla iz Kladuše u Cazin, vinula bi se u nebeske visine i bilo je dovoljno da samo jednom dotakne tlo kako bi ponovo skočila i dovela ga na željenu lokaciju – mjesto na kojem je završila prvi skok i uzela zamah za drugi na području je današnjeg mjesta Skokovi. Druga pretpostavka vezuje se za *obdulju*, narodnu igru u kojoj sudionici navuku lanene vreće na donji dio tijela i natječu se tko će skačući najbrže doći do cilja. Kako je u ovom mjestu ta igra bila vrlo popularna, postoji mogućnost da je naziv mjesta povezan s njom.

## 2. VOKALIZAM

### 2.1. INVENTAR

Samoglasnički inventar govora Skokova sastoji se od 5 samoglasnika (*a, e, i, o, u*). Silabem je i samoglasničko *h*. Svaki samoglasnik može biti dug i kratak. Nema ograničenja u distribuciji, što znači da se svaki samoglasnik može naći i u naglašenoj i nenaglašenoj poziciji, bilo da je riječ o inicijalnoj, medijalnoj ili finalnoj poziciji. Silabem *h* ne može se naći u finalnoj poziciji.

### 2.2. REALIZACIJA

Vokal *a* u nekim rijetkim primjerima ima zatvoreniji izgovor od uobičajenog, npr. *bõgami, gláva, vráta, drágo*.

### 2.3. PRIJELAZI SAMOGLASNIKA

*a > e*: *pòjeta* ‘pojata’, *hòšef* ‘hošaf; kompot od sušenog voća’, *vášer* ‘vašar; ringišpil’, *žāndār* ‘žandar’, *šērāf* ‘vijak’, *nīkudē* ‘nikamo’, *nòćes* ‘noćas’, *selāma* ‘salam’, *iskéljati* ‘iskaljati’; *Bòmrete!* ‘Bome brate!’

*a > o*: *čòrape* ‘čarape’, *dolèko* ‘daleko’, *mòhunja* ‘mahuna’, *zàbovti* se ‘zabaviti se (u značenju ‘zadržati se’)', *čvókati* ‘čvakati; kljuckati’, *àsvolt* ‘asfalt’

*e > a*: *cìpale* ‘cipele’, *dìtallna* ‘djetelina’, *talèfōn* ‘telefon’, *zalèni*<sup>4</sup> ‘zeleni’, *fìšak* ‘fišek’, *baljǎzgati* ‘baljezgati’

*e > i*: *prìcīzan* ‘precizan’, *prìhrana* ‘prehrana’, *okrícati* ‘okretati’

*i > a*: *obáci* ‘obići’, *baciklo* ‘bicikl’, *masìrača* ‘misirača’

*i > e*: u prefiksu *pri-*: *prèčekati* ‘pričekati’, *predrúžiti* ‘pridružiti’, *prekúčiti se* ‘približiti se’, *prepálti* ‘pripaliti’, *prejávti* ‘prijaviti’, *prèznāt* ‘priznat’, *mèndūša* ‘minduša’, *fāmēlija* ‘familija; porodica’, *àsle* ‘asli’; *zaista*, *čeftijáni* ‘čiftijane; dio dimija’

*i > o*: *promjétiti* ‘primijetiti’

*o > a*: *sùbata* ‘subota’, *dozagrditi* ‘dozlogrditi’

*o > e*: *evlišnō* ‘ovolišno’, u 2. i 3. l. jd. te 1. i 2. l. mn. negacije glagola *mōci* (npr. *nè mereš*)

*o > i*: *čikuláda* ‘čokolada’

*o > u*: *čikuláda* ‘čokolada’, *kùmpīr* ‘krompir’, *dōktur* ‘doktor’, *kumbina* ‘kombine’ (< kombinē)

*u > i*: *bǐdne* (2. l. jd. od *bǐti*)<sup>5</sup>

*u > o*: *blízo* ‘blizu’, *pètonija* ‘petunija’, *òjtrōs* ‘jutros’<sup>6</sup>

## 2.4. REDUKCIJA SAMOGLASNIKA

Redukcija nenaglašenih samoglasnika jedna je od istaknutijih fonoloških osobina ovog govora.<sup>7</sup> Njome su najviše zahvaćeni visoki samoglasnici (*i* i *u*). Samoglasnik *i* gotovo se dosljedno gubi iz zanaglasnog sloga u infinitivu i pridjevu radnom (osim u muškom rodu jednine). Posljedica nekih redukcija je geminacija suglasnika *l*, *t* i *c*, npr. *dòblla* (prid. rad. ž.r. jd. od *dòbti*), *upálla* (prid. rad. ž.r. jd. od *upálti*), *dòfatti* ‘dohvatiti’, *ùfatti* ‘uhvatiti’, *pècca* ‘petica’, *lìcca* ‘litica’ (< litica), *žùcca* ‘žitica’. U primjerima kao *ùbti* i *trážti* izgleda da nije došlo do potpune redukcije samoglasnika jer nije provedeno jednačenje po zvučnosti – ostao je jedva čujni samoglasnik koji pravi granicu između slogova. Isto je tako fakultativna redukcija *i* na granici dvaju sonanata: *rànla* (prid. rad. ž.r. jd. od *rànti* ‘raniti’), *krénla* (prid. rad. ž.r. jd. od *krénti* ‘krenuti’), *klònlla* (prid. rad. ž.r. jd. od *klònti*), no čuje se i izgovor gdje sonant preuzima slogotvornu ulogu.

Do redukcije finalnog *-i* dolazi i u imperativu gdje iza njega dolazi poticajna čestica

<sup>4</sup> Ta se promjena ne događa u neodređenom obliku muškog roda jednine: *zèlen*.

<sup>5</sup> Ovo može biti i primjer drugačije tvorbe.

<sup>6</sup> Najprije se vjerojatno dogodila metateza *ju > uj*, a onda asimilacije *u* s *o*.

<sup>7</sup> “Ikavskošćakavski govori uzeti kao dijalekatska cjelina, imaju dosta stabilan vokalski sistem. Istina, ima pojave zatvorenosti vokala koja se sreće u svim šćakavskim govorima, ali ona nije ni dosljedna ni opšta. Ima, s druge strane, pojave međuvokalskih zamjena, ali je, čini se, najtipičnija pojava vokalske redukcije u neakcentovanim slogovima” (Peco 2007: 143).

*de: Òšin dē ga! Porèn dē ga!* Poticajna čestica može doći i na početak rečenice, no tada nema redukcije finalnog *-i* u imperativu: *Dē ga òšini! Dē ga porèni!*

Inicijalna pozicija:

*a* > *ø*: *làdžica* ‘aladžica; vrsta marama’ (< *alàdžica*)

*o* > *ø*: *vākō* ‘ovako’, *vākī* ‘ovakav’, *nākō* ‘onako’, *vōlko* ‘ovoliko’, *nōlko* ‘onoliko’, *perácija* ‘operacija’

*u* > *ø*: *nīštiti se* ‘uništiti se’ (< *ùništiti se*)

Medijalna pozicija:

*a* > *ø*: *svītovati* ‘savjetovati’ (< *sávjetovati*)

*i* > *ø*: u pridjevu radnom (osim muškog roda jednine): *ùfatlo* (prid. rad. s.r. jd. od *ùfatti* ‘uhvatiti’) ‘uhvatilo’, *nòsllō* (prid. rad. s.r. jd. od *nòstti* ‘nositi’), *pràtllō* (prid. rad. m.r. jd. od *pràtti* ‘pratiti’), *žèllo* (prid. rad. s.r. jd. od *žèllti* ‘željeti’), *klònlla* (prid. rad. ž.r. jd. od *klònti* ‘klonuti’), *sàkrla* (prid. rad. ž.r. jd. od *sàkrti* ‘sakriti’), *rànla* (prid. rad. ž.r. jd. od *ràniti* ‘raniti’), *dòblla* (prid. rad. ž.r. jd. od *dòbti* ‘dobiti’), *upállla* (prid. rad. ž.r. jd. od *upáliti* ‘upaliti’)

u infinitivu: *grànti* ‘granuti’, *krénti* ‘krenuti’, *svànti* ‘svanuti’, *uštínti* ‘uštiniti’, *govórti* ‘govoriti’, *tráži* ‘tražiti’, *rádti* ‘raditi’, *pòšći* ‘posjeći’, *sàkrti* ‘sakriti’, *prèvartí* ‘prevariti’, *otvòrti* ‘otvoriti’, *ùbti* ‘ubiti’, *pòppati* ‘popipati’

kod imenica gdje je u sufiksu *-nica* ispalo *i*, a onda se zbog lakšeg izgovara umetnulo sekundarno *a*: *jàstučanca* ‘jastučnica’, *lúdanca* ‘ludnica’, *pòkučanca* ‘kućna papuča’, *bólanca* ‘bolnica’, *kóčanca* ‘kočnica’, *tvóranca* ‘tvornica’, *slipóčanca* ‘sljepo-očnica’, *màsanca* ‘maslenica’

u pojedinačnim primjerima: *frižder* ‘frižider’ (< *frižidēr*), *tòlko* ‘toliko’, *slàbji* (komp. < *slab*) ‘slabiji’, *čètr* ‘četiri’, *kàšnjē* ‘kasnije’, *varèнка* ‘varenika’, *šèncа* ‘pšenica’, *ašćeríle* ‘ašćicare; očigledno’ (< *ašćáre*), *njěkolko* ‘nekoliko’, *pūncа* ‘punica’

*e* > *ø*: *búkati* ‘beukati; oglašavati se – o stoci’ (< *beùkati*), *čòjk* (fak. uz *čòjek*) ‘čovjek’

*o* > *ø*: *evlišnī* ‘ovolišni’, *kvřčav* ‘kovrčav’, *něk* ‘nego’

*u* > *ø*: *komšáci* ‘komušači; osobe koje skidaju omotač s kukuruza’ (jd. *komušāč*)

Finalna pozicija:

*e* > *ø*: *vīš* ‘više’

*i* > *ø*: *čètr* ‘četiri’, *il* ‘ili’, *al* ‘ali’; *òbūc se* (imp.) ‘obuci se’, *dònes* (imp.) ‘donesi’;<sup>8</sup> *Òšin dē ga!*; *Porèn dē ga!*

<sup>8</sup> Tu redukcija *i* ne ovisi o sintaktičkoj poziciji i upotrebi čestice *de*.

## 2.5. IZBJEGAVANJE HIJATA

U najvećem broju primjera gdje se izbjegava hijat ispada prvi član samoglasničkog para.

*ao* > *a*: *zâva* ‘zaova’ (< *zâova*)

*ao* > *o*: *skûhō* (prid. rad. m.r. jd. od *skûhati*) ‘skuhao’, *kázō* (prid. rad. m.r. jd. od *kázati*) ‘kazao’, *dòšō* (prid. rad. m.r. jd. od *dóci*) ‘došao’, *kòtō* ‘kotao’, *čekóna* ‘čekonica’, *ko* ‘kao’

*ae* > *e*: *jedànēs* ‘jedanaest’, *šèsnēs* ‘šesnaest’, *devètnēs* ‘devetnaest’

*eo* > *o*: *ùjo* (prid. rad. m.r. jd. od *ùjesti*), *pòjo* (prid. rad. m.r. jd. od *pòjesti*), *dòvo* (prid. rad. m.r. jd. od *dòvesti*), *ùzo* (prid. rad. m.r. jd. od *ùzeti*)

*uo* > *o*: *kìhno* (prid. rad. m.r. jd. od *kìhanti* ‘kihnuti’) ‘kihnua’, *ugànō* (prid. rad. m.r. jd. od *ugànti* ‘uganuti’) ‘uganuoa’, *zónvō* (prid. rad. m.r. jd. od *zóvanti* ‘zovnuti’) ‘zovnuoa’, *ũči* ‘uoči’

U primjerima *zvävō* (prid. rad. m.r. jd. od *zvāti*) i *dävō* (prid. rad. m.r. jd. od *dāti*) umeće se sekundarno *v*.

U primjerima *àvto* / *àlto* ‘auto’ i *avtóbus* / *altóbus* ‘autobus’ (< *autòbus*) hijat se izbjegava prijelazom samoglasnika *u* *v* ili *l*.

U glagolu *uišćelti* ‘jako zaželjeti’ čuva se hijat.

U broju *dväjēs* ‘dvadeset’ najprije je ispalo *d*, a onda se umetnulo *j* zbog izbjegavanja hijata.

U *živjō* (prid. rad. m.r. jd. od *živti*) najprije je ispalo zanaglasno *i*, a *s j* se izbjegao hijat.

## 2.6. SEKUNDARNI SAMOGLASNICI

*ø* > *i*: *fìlim* ‘film’, *štòkrila* ‘štokrla; niska drvena stolica’

*ø* > *o*: *òtāj* ‘taj’ (< *tāj*) (analogijom prema zamjenicama *ovaj*, *onaj*), *drugováčijī* ‘drugačiji’

*ø* > *a*: *jàstučanca* ‘jastučnica’, *lúdanca* ‘ludnica’, *pòkućanca* ‘kućna papuča’, *bólanca* ‘bolnica’, *kóčanca* ‘kočnica’, *tvóranca* ‘tvornica’, *slipóčanca* ‘sljepoočnica’, *fijúkanti* ‘fijuknuti’, *uvèhanti* ‘uvenuti’, *kìsanti* ‘kisnuti’, *zóvanti* ‘zovnuti’, *púhanti* ‘puhnuti’, *gúranti* ‘gurnuti’<sup>9</sup>

<sup>9</sup> Radi se o imenicama gdje je u sufiksu *-nica* ispalo *i*, a onda se zbog lakšeg izgovora umetnulo sekundarno *a*.

## 2.7. REFLEKSI JATA

Iako govor Skokova, kao govor sjeverozapadne Bosne, spada u ikavske govore, odstupanja je mnogo. Teško je utvrditi uzroke i točniju dijakroniju toga stanja.<sup>10</sup> Ne može se potpuno isključiti utjecaj jekavskih doseljenika u ovaj prostor, ali je vjerojatnije da je takvo stanje u nekoj mjeri i arhaičnije, predmigracijsko. Jasno, danas je tu i utjecaj standardnog jezika.<sup>11</sup>

ě > i: *divōjka* ‘djevojka’, *svidok* ‘svjedok’, *líp* ‘lijep’, *gríšan* ‘grješan’, *grihòta* ‘grje-hota’, *promìnljiv* ‘promjenjiv’, *smīti* ‘smjeti’, *dvī* ‘dvije’, *obìma* ‘objema’, *pròlitōs* ‘proljetos’, *òvdi* ‘ovdje’, *gòri* ‘gore’, *dòli* ‘dolje’; *ùmrīla* (prid. rad. ž.r. jd. od *ùmrīti*), *sikīrati* ‘sekirati’, *cīdaljka* ‘cjediljka’, *kòllno* ‘koljeno’

ê > i: *mlīko* ‘mlijeko’, *srída* ‘srijeda’, *tīsan* ‘tijesan’, *izlīčiti* ‘izliječiti’, *līvo* ‘lijevo’, *klišta* ‘klijesta’

ě > e: *trēbati* ‘trebati’, *óvde* ‘ovdje’, *dòle* ‘dolje’, *čērati* ‘tjerati’, *ščēti* ‘htjeti’

ê > e: *tēlo* ‘tijelo’, *vrēme* ‘vrijeme’, *poréklo* ‘porijeklo’, *pogrēsti* ‘pogriješiti’, *ustrēl-ti* ‘ustrijeliti’, *drēnov* ‘drijenov’, *nāpred* ‘naprijed’, *pōsle* ‘poslije’, *ozlēditi* ‘ozlijediti’, *čōjek* ‘čovjek’

ě > je: *djēteta* (jd. G), *sjēditi* ‘sjediti’, *sjētiti se* ‘sjetiti se’, *njēko* ‘něko’, *njēšto* ‘něšto’, *njēde* ‘něgdje’, *de* ‘gdje’, *svāde* ‘svāgdje’, *dēkad* ‘gdjekad’, *nīde* ‘nigdje’, *čērati* ‘tjerati’

ê > je: *djēte* ‘dijete’, *sjēno* ‘sijeno’, *rjēka* ‘rijeka’, *djēlovi* ‘dijelovi’, *pobjēditi* ‘pobijediti’, *bjēlo* ‘bijelo’, *bjēdno* ‘bijedno’, *pōšći* ‘posjeći’, *vjēsti* (I jd.) ‘vijesti’

ê > ije: *prije* ‘prije’

## 3. KONSONANTIZAM

Kako su svi stanovnici Skokova muslimanske vjeroispovijesti, fonem *h* se u tom govoru dosljedno čuva, ali ponešto oslabljenog izgovora. Uzrok učestalosti suglasnika *h* treba tražiti u bliskom kontaktu bosanskih dijalekata s orijentalnim jezicima, osobito arapskim jezikom Kur’ana koji ima čak tri vrste *h*, a Bošnjaci ga svakodnevno koriste

<sup>10</sup> “Međutim, u pogledu odstupanja od čistog ikavizma neujednačenosti su vrlo znatne, pri čemu se zapadnobosansko i ličko područje prilično izdvajaju brojnošću neikavizama. Čak se može pomisliti da ikavska zamjena zapadnoštokavskoga diftonoškog jata nije u zapadnoj Bosni bila provedena dosljedno kao drugdje na ikavskim terenima. Naravno, odstupanja od ikavizama na raznim terenima često moraju imati različita objašnjenja” (Lisac 2003: 51).

<sup>11</sup> “Interesantno je da ikavci i inače lako napuštaju svoj izvorni govor i prihvataju neki drugi, obično ijekavski. Što je to tako razloge treba tražiti i u činjenici da ikavsko narječje nije književno i da ga potiskuje škola i sve drugo što se zasniva na standardnom jeziku” (Peco 2007: 230).

u svojim molitvama (v. Jahić 1999). On tako postaje neka vrsta glasovnog razlikovnog obilježja u odnosu na nemuslimansko stanovništvo. Javlja se u svim pozicijama u riječi, npr. *hàjvān*, *hòdža*, *hàlva*, *hèlāc* ‘propast’, *hajdāmak*, *hàrman*, *hūja*, *hrānti* ‘hraniti’, *hódati*, *halállti*, *hitti* ‘hititi; žuriti’, *hàmpati se* ‘hrvati se, tući se (o djeci)’, *hītro*, *hàman* ‘gotovo; skoro’, *rūho*, *prihlada* ‘prehlada’ (< *prèhlada*), *grihòta* ‘grehota’, *mūha*, *mīhūr* ‘mjehur’, *dūhān*, *snāha*, *ūho*, *rahàtluk*, *kūhati*, *kíhati*, *njīhati*, *súho*; *uvèhanti* ‘uvenuti’, *òrah*, *grāh*, *krūh*, *strāh*, *slūh*, *pròpuh*, *tìbuh*, *siròmāh*, *sàbah*. Gubi se u rijetkim pojedinačnim slučajevima (*nāmā* ‘odmah’, *lāce* ‘hlače’, *mèrāba*, *svātiti* ‘shvatiti’), G mn. pridjevsko-zamjeničke deklinacije (*mòji*, *òvi*, *kòji*, *lúdi*, *fīni*, *pūni*, *drūgi*) te u 1. l. jd. aorista pomoćnog glagola *biti*: *jā bi* ‘bih’.

Odstupanja od očekivanih afrikata vrlo su rijetka. Zabilježena su samo u nekoliko primjera: *òplackati* ‘opljačkati’, *čeftijāni* ‘čiftijane; dio dimija’ (< *čiftijáne*), *čèkič* ‘čekić’, *sènvīc* ‘sendvič’ (< *sèndvič*), *đēm* ‘voće ukuhano sa šećerom, sadrži cijele plodove ili veće komade voća’.

Iako govor Skokova spada u šćakavske govore, zabilježena su i odstupanja:

*īščēm*, *godīšća* (ali i *godīšta*), *gūščēr(ica)*, *mješćani* (ali i *mještani*), *namīšća-ti* (*premišćati*, *smišćati*), *nāraščāj*, *pūščati* (*spūščati*, *dòpuščeno*, *raspuščènica*, ali *zapūštāno*), *ščāpiti*, *uiščēlti*

*bòjīšte*, *dvòrište*, *igrālīšte*, *klišta*, *kūčīšte*, *mīlošte*, *òpština*, *pīšta*, *poštèna*, *sjèdište*, *štāp*, *štène*, *štèta*, *štípati*, *štūcati*, *vrištati*, *zèmljīšte*.

Suglasnik *l* na kraju sloga vokalizira se u većini primjera (*só*, *vó*, *stó*, *gó*, *dó*, *dīo*), osim u pridjevu radnom muškog roda jednine i nekim pojedinačnim primjerima kao *ból* i *fól* (*ko fól gospòdin*.).

Do geminacije *l* dolazi nakon redukcije samoglasnika *i*: *dòblla* (prid. rad. ž.r. jd. od *dòpti* ‘dobiti’), *upálla* (prid. rad. ž.r. jd. od *upálti* ‘upaliti’), *klònlla* (prid. rad. ž.r. jd. od *klònti* ‘klonuti’), *nòslla* (prid. rad. ž.r. jd. od *nòsti* ‘nositi’), *pràtlla* (prid. rad. ž.r. jd. od *pràtti* ‘pratiti’), *žèlla* (prid. rad. ž.r. jd. od *žèllti*), *kòllno* ‘koljeno’, *màllna* ‘malina’, *vèllki* ‘veliki’, *kòllkī* ‘koliki’.

Palatalno *d’* dosljedno je dalo *đ*, npr. *mèđa*, *prèđa*, *svàđa*, *prèhlāđen*.

Nema sibilizacije u DL jednine imenica ženskog roda: *vójski*, *divōjki*, *mūki*, *rúki*, *bèški* (DL jd. *bèšika* ‘kolijevka’), *nògi*, *pūški*, *mājki*. Također nije provedena progresivna sibilizacija u *díhati* ‘disati’.

Ne provodi se palatalizacija u posvojnom pridjevu *mājkin* ‘majčin’.

Primjera nove jotacije ima iznenađujuće dosta, posebice ako uzmemo obzir da se radi o pretežno ikavskom govoru: *òrūžlje* ‘oružje’, *đē* ‘gdje’, *svāđe* ‘svugdje’, *đēkad* ‘gdjekad’, *nīđe* ‘nigdje’, *rāđe* ‘radije’, *zagledāvati se* ‘zagledavati se’, *zāhlađa* ‘zahlada’; ‘jelo kojim se završava objed, desert’, *čērati* ‘tjerati’, *uđahati* ‘uzjahati’, *pōšći* ‘pōsjeći’,

*ščēti* ‘htjeti’, *njēko* ‘netko’, *njēšto* ‘nešto’, *njēkud* ‘nekud’, *njēkōlko* ‘nekoliko’.

Rotacizam, tj. promjena *že > re*, realizira se u prezentskim oblicima glagola *mōci*: *mōgu*, *mōreš* ‘možeš’, *mōre* ‘može’; *mōremo* ‘možemo’; *mōrete* ‘možete’, *mōgū* (ali: *ne mōgu*, *nē mereš*, *nē mere*, *nē meremo*, *nē merete*, *nē mogū*).

### 3.1. ZAMJENA SUGLASNIKA I ZAMJENA SUGLASNIKA U SUGLASNIČKIM SKUPINAMA

*c > t*: *zafrljātiti* ‘zafrljaciti’

*ć > t*: *fāćati* ‘hvatati’

*d > c*: *gōc* ‘god’<sup>12</sup>

> *đ*: *zaglēđāvati se* ‘zagledavati se’, *zāhlađa* ‘zahlada’

*f > v*: *āsvolt* ‘asfalt’

*g > k*: *nēk* ‘nego’

*h > n*: *kōžūn* ‘kožuh’

*l > lj*: *kūtljača* ‘kutlača’

*j > lj*: *prēključē* ‘prekjučer’

*lj > l*: *ōplāčkati* ‘opljačkati’

*m > n*: *pāntiti* ‘pamtiti’

*n > m*: *pēlim* ‘pelin’, *tāmām* ‘taman’, *šāmsa* ‘šansa’

*n > nj*: *gnjōj* ‘gnoj’

*nj > j*: *sjājna* ‘sjānjna; koja čeka okot – o ovci’

*p > b*: *bāūk* ‘pauk’, *baučetina* ‘paučina’

> *f*: *sāfūn* ‘sapun’, *kāluf* ‘kalup’

*r > l*: *lēbro* ‘rebro’

> *n*: *ōrmān* ‘ormar’

> *mōre* (3. l. jd. prez. od *mōci*), *dōrenē* (3. l. jd. prez. od *dorēnuti* ‘dognati’)

*r > lj*: *suháljak* ‘suharak’

*s > š*: *pāšoš* ‘putovnica’

*v > f*: *kōfēta* ‘kuverta’, *fīše* ‘više’; ‘iznad’

*v > j*: *čōj(e)k* ‘čovjek’

> *lj*: *crljen* ‘crven’

> *t*: *āvren* (< *āvret*) ‘ono što se mora pokriti u namazu’

*z > s*: *ćumes* ‘ćumez’

<sup>12</sup> Promjena je potvrđena u svezama u značenju ‘kad god’ i ‘što god’: *Kād gōc njēšto urādīm, ne bīdnē prāvo; Štā gōc pōželīš, dōbićeš*. Zanimljiv je oblik *gōdīc*, gdje je *c* kao navezak, a nije jasno ima li veze s temeljnim oblikom.

### 3.2. SEKUNDARNI SUGLASNICI

$\emptyset > d$  u *eglèndisati* ‘eglenisati; razgovarati’, *kahvèndisati* ‘kahvenisati; polako piti kavu uz razgovor’

$\emptyset > h$  u *uvèhanti* ‘uvenuti’, *hèm* ‘em’

$\emptyset > j$  u *jòpēt* ‘opet’, *džùmāj* ‘džuma, molitva u džamiji petkom u podne’, *dväjēs*<sup>13</sup> ‘dvadeset’, *živjo* (prid. rad. m.r. jd. od *živti* ‘živjeti’)

$\emptyset > k$  u *òndāk* ‘onda’, *čandrkljiv* ‘čandrljiv; onaj koji mnogo prigovara ili stvara buku’

$\emptyset > l$  u *kanišla* ‘karniša’

$\emptyset > m$  u *òktombar* ‘oktobar; listopad’

$\emptyset > n$  u *pràndid* ‘pradjed’, *vázna* ‘vaza’, *nónde* ‘ondje’, *òsvaklèn* ‘odsvakud’, *òklèn* ‘odakle’, *māšalnā* ‘mašalah – riječ dobrodošlice, divljenja, čuđenja i odobravanja; zapis protiv uroka na odjeći male djece’, *kònda* ‘kao da’, *kòmbīn* ‘kombi’, *ùnīci* ‘ući’

$\emptyset > s$  u *sǐgrati se* ‘igrati se’, *skūdā* ‘kuda; kojim putem’

$\emptyset > v$  u *zvāvō* (prid. rad. m.r. jd. od *zvāti*), *dāvō* (prid. rad. m.r. jd. od *dāti*), *jěvō* (prid. rad. m.r. jd. od *jěsti*), *jāvukati* ‘jaukati’, *stěvona* ‘steona; bremenita’, *trōtovār* ‘trotoar; pločnik, staza za pješake’, *jānuvār* ‘januar; siječanj’, *sākōv* ‘sako’, *kvòcka* ‘kocka’, *klavónica* ‘klaonica’, *drugovačiji* ‘drugačiji’

### 3.3. ISPADANJE SUGLASNIKA U SUGLASNIČKIM SKUPINAMA TE POJEDNOSTAVLJENJA SUGLASNIČKIH SKUPINA

*br > r*: *Bòmrete!* ‘Bome brate!’

*cm > ck*: *būckast* ‘bucmast’

*čn > šn*: *tětišna* ‘tetičina’, *sěstrišna* ‘sestrična’, *tāšno* ‘točno’, *prīlišno* ‘prilično’, *mūšno* ‘mučno’

*čnj > šnj*: *sīnošnjī* ‘sinočnji’

*ds > s*: *òsalē* ‘od sada’

*dst > st*: *prēstava* ‘predstava’

*dsv > sv*: *òsvaklèn* ‘odsvakud’

*dv > v*: *sěnvīc* ‘sendvič’

*fk > hk*: *jùhka* ‘jufka, list razvučenog tijesta’

*fr > f*: *fizúra* ‘frizura’

*gv > g*: *gōžde* ‘željezo’

<sup>13</sup> Zabilježen je i oblik *dvācet*.

- hc* > *šč*: *ščēti* ‘htjeti’  
*hv* > *f*: *prēfatiti* ‘prihvatiti’, *dōfatti* ‘dohvatiti’, *ūfatti* ‘uhvatiti’, *fācāti* ‘hvatati’,  
*kafēndisati* ‘kahvenisati’, *nařalti* ‘nahvaliti’, *fāllti* ‘hvaliti’, *kāfa* ‘kava’  
*ht* > *kt*: *šākt* ‘šaht’  
*jd* > *j*: *hajēmo(te)* ‘hajdemo’  
*jlj* > *lj*: *hūljiv* ‘hujljiv; nervozan’  
*kć* > *ć*: *ćērka* ‘kći’  
*kr* > *k*: *kūmpir* ‘krumpir’  
     > *ka*: *kazāmak* ‘krzamak, ospice’  
*ks* > *s*: *pēsīn* ‘peksin, koji je umrljan’  
 > *k*: *kōčka* ‘kvočka’, *tākī* ‘takvi’  
*mp* > *p*: *klēpav* ‘klempav’  
*ndv* > *nv*: *sēnvīč* ‘sendvič’  
*ng* > *k*: *pūdīk* ‘puding’  
*pč* > *č*: *čēla* ‘pčela’  
*pš* > *š*: *šēnca* ‘pšenica’  
*pt* > *t*: *tīca* ‘ptica’  
*rn* > *n*: *kanišla* ‘karniša’  
*rš* > *š*: *čāšaf* ‘plahta’  
*ps* > *vs*: *tēvsija* ‘tepsija’  
*st* > *t*: *dvājes* ‘dvadeset’  
*str* > *skr*: *naskrádo* (prid. rad. m.r. jd. od *naskrádati* ‘nastradati’)  
*svr* > *sr*: *srāb* ‘svrab’  
*st* > *št*: *pūštīm* (prez. 1.1. jd. od *pūštati* ‘pustiti’)  
*št* > *šlj*: *šljāke* ‘štaka’  
*tsk* > *ck*: *svjēckī* ‘svjetski’  
*tstv* > *stv*: *bogāstvo* ‘bogatstvo’  
*tšl* > *šl*: *ōšla* (prid. rad. ž.r. jd. od *ōtīci*)  
*tc* > *c*: *pēcca* ‘petica’, *līcca* ‘litica’, *žūcca* ‘žutica’  
*tv* > *f*: *fōr* ‘tvor’  
*zgl* > *žgl*: *žglòb* ‘zglob’  
*zl* > *z*: *dozagrditi* ‘dozlogrditi’  
*zv* > *zm*: *džēzma* ‘džezva’

#### 4. KONTRAKCIJE I METATEZE

U drugom licu jednine prezenta glagola *hijēti* dolazi do kontrakcije (*hōš* < *hòćeš*), a isto tako i u negaciji (*nēš* < *něćeš*). Drugo lice jednine futura I. glagola *mòci* kontrahira se u *mòćeš*. Broj ‘dvadeset’ kontrahira se na dva načina: *dvácēt* / *dvājes*. Kontrahirani imperativ od *pòslušati* je *pòšāj* ‘poslušaj’. Zabilježena je i kontrakcija cijele rečenice: *meščinī* < *měni se činī*. Zanimljivi su oblici poticajnog oblika poticajnog uzvika *hājdemo*. Moguć je kontrahirani oblik *hémó* i oblik *hajémote*, gdje se dodaje navezak *-te*, koji je vrlo teško objasniti. U obraćanju pojedincu postoji kontrahirani oblik *hāj*.

Od zabilježenih metateza ističemo još i sljedeće: *hi* (G i A ličnih zamjenica za 3. lice u enklitičkom obliku) ‘ih’, *něskīm* ‘s nekim’; *ne vrījēm* ‘ne vjerujem’; *rahmetelje* ‘dio formule koja se upotrebljava kad se spominje preminulog: *Allah rahmetile!*’), *dunājluk* ‘dunjaluk, ovaj svijet, čovječanstvo’, *dójni* ‘donji’, *sūritka* ‘sirutka’, *infrakt* ‘infarkt’, *lingēšpir* ‘ringišpil’, *trahāna* ‘tarhana’, *polūver* ‘pulover’, *měrdivene* ‘ljestve’, *ōjtrōs* ‘jutros’.

U općoj zamjenici *sav* došlo je do metateze (*sāv*), a stariji oblik očuvan je u izrazu *vās cili dān*.

#### 5. NAGLASCI

Naselje Skokovi pripada govornom području koje nije napravilo znatan odklon od novoštokavskog naglasnog sistema. Donosimo neke primjere u kojima su se dogodile promjene:

promjena kvantitete: *javúkati* (< jaúkati), *ùnīci* (< úci), *pròubāti* (< próbāti), *sùmljati* (< súmnjati), *polūver* (< pulóver), *avtóbus* / *altóbus* (< autóbus), *badžānak* (< badžānak), *slipóčanca* (< sljepòočnica), *zāva* (< zāova), *frājla* (< frājla), *òndāk* (< òndā), *bík* (< bīk), *ūjna* (< ūjna), *sigrāčka* (< igrāčka), *govórti* (< govòriti), *rók* (< ròk), *grđnā* (< grđnā), *hóran* (< hòran)

promjena modulacije: *-ási* ‘nezahvalan’ (< āsi), *hóran* ‘spreman’ (< hôran), *túde* (< tû), *nīštiti se* (< ùništiti se), *krtiti se* (< krtiti se), *vāmo* / *vāmo* (< òvāmo)

promjena modulacije i kvantitete: *čvókati* (< čvòkati), *fřktati* (< fřktati), *ràdijōn* (< ràdio)

promjena mjesta naglasaka: *sinóvā* (mn. G od *sīn*: < sinōvā), *godīšte* (< gòdište), *pòlagāhno* (< polāgāno)

e) nestanak zanaglasne duljine: *fāmelija* (< fāmīlija), *pètonija* (< pètūnija), *òktombar* (< òktōbar), *pěčurka* (< pēčūrka), *frižder* (< frižidēr), *vòlko* (< ovòlikō)

f) javljanje sekundarne zanaglasne duljine: *brāūn* (< brāon), *ràdijōn* (< ràdio), *sāsānti* (svršeni glagol od ‘sisati’), *pùdik* (< pùding).

## 6. OSOBITOSTI IZ MORFOLOGIJE

### 6.1. IMENICE

Imenica *stríc* ima samo kratku množinu: mn. NV *stríci*, G *stríca*, DLI *strícima*, A *stríce*. U V jd. nastavak je *-u*: *strícu*.

Imenica *ćúko* ‘pas’ ima po analogiji s jednosložnim imenicama *a*-deklinacije muškog roda množinu *ćůkovi*, a ne očekivano \**ćúke*.

Kod imenica koje ne znače osobu, u L mn. fakultativno se čuva i nastavak *-i*, uz *-ima*: *po kuruzi* / *po kůruzima*; *ů svatovima* / *ů svatovi*. Stari se nastavak u L mn. čuva fakultativno i u deklinaciji imenica srednjeg roda: *siměni(ma)*, *na raměni(ma)*, *neběsi(ma)*, *lědi(ma)*, *plěči(ma)*, *vráti(ma)*, *ústi(ma)*.

U I jd. imenica muškog roda *a*-deklinacije uopćili su se nastavci stare tvrde deklinacije, npr. *kócom*, *můžom*, *vřcom*, *půžom*.

Zbirna imenica *djěca* ima DIL množine *djěcima*. Množina imenice *muškárac* u ovom govoru glasi *muškáci*, a od poimeničenog pridjeva *žěnsko žěnskác*.

Imenice muškog roda na *-a* mijenjaju se po obrascu imenica ženskog roda. Tako se mijenjaju i muška imena koja završavaju na *-a* (*Hàmdija* – *Hàmdijě* – *Hàmdiji*) ili na *-o* (*Mújo* – *Mújě* – *Múji*). Analogijom prema tim imenicama deklinira se i imenica *ćúko* ‘pas’: G *ćúke*.

Imenica *ćí* ‘kći’ u množini poprima nastavke *e*-deklinacije: *Táje žěnaròdilapůno céra*. *Kúpila sam mřlošte svòjim ćèrama*; *Príčala sam sa svòjim ćèrama*.

Imenice ‘kombine’ i ‘bicikl’ sekundarnim su morfološkim adaptacijama promijenile rod: *kumbina* (ž.r.), *baciklo* (s.r. – zbog izbjegavanja za štokavske govore nekarakteristične suglasničke skupine).

Rijetko se upotrebljava nastavak *-ju* u I jd. imenica *i*-deklinacije. Uobičajen je nastavak *-i* gdje, jasno, imenica uvijek dolazi s prijedlogom *sa*: *Plátijo je tó sa smřti*. *Ne mògu se nòsti sa bòlesti*. *Mòrili su ga sa gládi*. *Pláticeš tó sa křvi*.

Imenica *kósa* često se upotrebljava u množini: *Něma nřšta lipšě od cùrě sa kvřčavim kòsama*; *Mášalna, dōbri joj kósa!*

### 6.2. ZAMJENICE

U deklinaciji osobnih zamjenica zanimljiv je navezak *-ke*, koji se javlja u G i A zamjenice *mř* – *nás(ke)* i *vi* – *vás(ke)* te A zamjenice *óna* – *njú(ke)*. U I mn. zamjenice *mř* i *vř* čuva se stari nastavak *-ami* iz *a*-deklinacije iz staroslavenskog – *nāmi*, *vāmi* (up. Damjanović 2003). U DL zamjenice može doći navezak *-zi*: *njój(zi)*.

Neodređene zamjenice *njèkav* ‘nekakav’ i *nìkav* ‘nikakav’ nemaju infiks -ak-. Zamjenica *svàkakav* u množini ima oblik bez infiksa -ak-: *svàkvi* ‘svakakvi’.

Kod zamjenica *nàkī*, *tàkī*, *vàkī* izgubilo se početno *o*, dok se analogijom prema zamjenicama *òvāj* i *ònāj* taj samoglasnik nalazi u zamjenici *òtāj* ‘taj’.

### 6.3. PRIDJEVI

Iza palatalnih suglasnika u nekih pridjeva srednjeg roda u N jd. javlja se samoglasnik *o* iz tvrde deklinacije umjesto očekivanog *e* iz meke deklinacije: *vrúco* ‘vruće’, *kŕnjo* ‘krnje’, ali *divljē*, *svjēže*, *jāčē*.

Pridjev *zādñji* ima superlativ *nājzadñji*.<sup>14</sup>

Posvojni pridjevi od imenica *ćēr* i *brāt* imaju nastavak -*inski*, a ne -*in*: *ćerìnska djèca* ‘kćerina djeca’ i *bratìnske snàhe* ‘bratove snahe’.

Pridjev u značenju ‘djetinjast’ tvori se od palatalizirane osnove posvojnog pridjeva *dječji*: *dječìnjast*.

Posvojni pridjevi muških imena na -*e* ili -*o* tvore se sufiksom -*in* kojim se tvore posvojni pridjevi od imenica *e*-deklinalacije (*Íbrin*, *Mášin*).

Prefiksom *po-* tvore se pridjevi koji znače ublaženo značenje od značenja pridjeva od kojeg se tvore: *põmlād*, *põstar*, *põfīna*.

Zanimljiv je indeklinabilni pridjev *trošàli* ‘rastrošan’ (*Dādni pàre trošàli insànu i nēcēs ih vīšē vīdati*.). Moguća je i opisna komparacija toga pridjeva: *Òna je vīšē trošàli nēk tí*.

Postoji i indeklinabilan pridjev *ási* ‘nezahvalan’ (*Nēmōj bìti ási Bōgu!*).

### 6.4. GLAGOLI

Imperfekt i glagolski prilog prošli nisu zabilježeni u govoru Skokova.

Krnjeg infinitiva također nema. Glagol *živti*, osim infinitiva, gdje je reducirano nenaglašeno *i*, može imati i infinitiv *živsti* na -*sti* (analogija prema atematskim glagolima iz praslavenskog). Glagoli koji inače pripadaju 2. vrsti imaju ispred infinitivnog nastavka infiks -*an-* umjesto infiksa -*ni-*, npr. *kīsanti* ‘kisnuti’, *zóvanti* ‘zovnuti’, *púhanti* ‘puhnuti’, *gúranti* ‘gurnuti’. Najprije je došlo do redukcije *i*, a nakon toga je nastalo sekundarno *a* ispred *n* zbog lakšeg izgovora. Glagol *úci* ima sekundarnu skupinu *ni*: *ùnīci* ‘ući’. Kod glagola *mrišati* ‘mirisati’ i *dršćati* ‘drhtati’ prodrila je prezentska osnova u infinitivnu.

<sup>14</sup> Isto tako i redni broj *pīvi*: *nājprvi*.

Glagol *živsti* ima u prezentu nastavke po analogiji prema glagolima 2. razreda 5. vrste: *živēm, živēš....* Glagoli *vúci, pēci, túci* i *tēci* u trećem licu množine protežu palataliziranu osnovu iz ostalih lica: *vúčū, pēčū, túčū, tēčū*.

Glagoli *stískati* i *prskati* u prezentu mogu imati nastavak *-am* i *-em* (*stískām / stíšcēm, prskām / pršcēm... prskajū / prščū*).

Prezent glagola *vòljeti* ima komparativ: *nājvolīm (nājvišē volīm)*.

Svršeni prezent glagola *bīti* ima tri oblika: *būdēm / būdnēm / bīdnēm*.

Kod aorista su izjednačena sva tri lica jednine: *jā rēče, tī rēče, ōn rēče*. U 1. i 2. licu množine aorista nastavci su *-šmo, -šte* (*dādošmo, dādošte*).

U imperativu glagola *túci* dolazi do prodora prezentske osnove: *túčimo*. Kod glagola *prodávati* u 2. l. jd. i mn. dodaje se *-i*: *Ništa svòje ne prodáji / prodájite!* Glagol *vīdjeti* ima dvije forme imperativa: *vīdāj (vīdājte, vīdājmo)* i *vīdē* (samo za 2. l. jd.).

Glagolski pridjev trpni završava na *-n* i *-t*. Nastavak *-t* dolazi i na neke glagole gdje je u većini štokavskih govora uobičajen nastavak *-n*, npr. *pòkosīt, nàoružāt, ùkrpīt, pùštāt* ‘pušten’.

## 6.5. PRILOZI

Kod priloga je najzanimljivija osobina da na mnoge može doći sekundarni sufiks: fakultativan (navezak) ili stalan.

a) neki mjesni prilozi: *dòklēn / dóklen* ‘dokle’, *kūdā* ‘kamo’, *skūda* ‘kojim putem’, *svāde* ‘svugdje’, *tū / túdi / túde* ‘tu’ (*Sjēdi túde i čekāj me.*), *nónde* ‘ondje’, *vāmo / vámo* ‘ovamo’, *pòblīzo / ùblīzo* ‘blizu, ali ne previše’ (*Mògli smo ici i pjēhe, njihove su kùće pòblīzo; Ōna je cēri ròdila ùblīzo, jēmdē nīje pròšlo ni gòdinu dána.*), *dolēko* ‘daleko’, *pòsrīd* ‘posrijed’, *tūdāna* ‘tuda’

b) neki vremenski prilozi: *dānas / dānaske* ‘danas’ (*Dānaske urádi tō, a sūtra šta òstanē.*), *đèkad* ‘gdjekad’, *jòpē* ‘opet’, *nāmā* ‘odmah’, *nóces* ‘noćas’, *olomláni* ‘preklatni’ (*Mi smo se olomláni nāpatili kād je bīla ōnā vėlka sūša.*), *òsalē* ‘odsad’ (*Òsalē te nēcu slūšati, nīkad me nīsi na dōbro nagovório.*), *prèključē* ‘prekjučer’, *pròlitōs* ‘proljetos’, *tēk / tèkār* ‘tek’, *vājik* ‘uvijek’, *zīmūs / zīmūske* ‘zimus’ (*Priprémāmo salātu da imāmo zīmūske.*)

c) neki načinski prilozi: *aščerīle* ‘ašicare; očigledno’ (< ašičare), *đūtūrīle* ‘đutture, sve zajedno, sve koliko ima’, *hāman* ‘skoro’ (*Bòm se tâ tvòja māla zadivojčūrila, hāman na ūdaju; Hāman sam završila pòsō.*), *īstiha* ‘polagano’ (*Krūh je nājbolji kād se pēčē īstiha.*), *màksuz* ‘namijenjeno ili upravljeno točno prema kome’ (*Dòšla sam ti màksuz; Ōvo sam màksuz tèbi kúpila; Màksuz ga poselāmi od mēne.*), *nābas* ‘kad nešto ispadne dobro, a nije se očekivalo’ (*Nīsi nēkī mājstor za krēčenje, ali nābas si tō*

*odrádio; Kād je bījō mālehan ništa nījē vālājō, a sād līpo nābas.), kuđōja ‘navodno’, najázile ‘širom otvoreno – o vratima’ (Kāko nēcē úci pāšče kād si òstavila vrāta najázile.), odnáfo ‘namjerno’ (Nisam te odnáfo òšanla.), òtprvēčke ‘otprve’, hāza ‘skoro, gotovo da’, pjēhe / pjēšce ‘pješice’ (Lāhko je mlādu iči pjēhe, ali stār ne mēre ni mākac.), plāho ‘mnogo’, sērbez ‘slobodno, neusiljeno, bez straha’, prīkōlko ‘tek toliko’, prīlišno ‘prilično’, prīkōlko ‘koliko-toliko’, dōsti ‘dovoljno’, evlišno ‘ovoliko’, uzamānce ‘uzajamno’ (Ōni su se pomāgali uzāmance, òvāj njēmu uzōri, a ōn òvomē pozūbi.), zāuhār ‘od koristi’ (Ništa svōje ne prodāji, tō ti mōre bīti kāšnjē zāuhār.), za strāhu ‘jako, velikim intenzitetom’ (Pāō je sa kotāča i ūdarijo se za strāhu.), zbīljem ‘zbilja’ (Ōn je zbīljem dōbro čeljāde ispo.), zōrli ‘doista, s velikim intenzitetom’ (On nju zorli voli.).*

d) neki modalni prilozi: *bōme / bōmrete*<sup>15</sup> (*Bōmrete ljē, urādi tō kāko vālājō il nēmōj nīkāko!*), *jēnde* ‘baš; možda’ (*Jēnde me brīga zā njīm, nēk se snālazi sām; Tī si jēnde bīla kōd nje? Jēnde si me đūgo čekō, a jā se bāš zadržala ū grādu.*), *jēnde ljē?* ‘odgovor na neki iskaz čiji nam se sadržaj ne sviđa i za koji bismo radije da nije istina’ (*Pōsjetila sam ga. – Jēnde ljē?*), *ljē* ‘čestica za pojačavanje tvrdnje’ (*Jēsī l’ tō uradila? Vīrē ljē nīsam.*), *potpunāma* ‘potpuno’

Navezak -le može doći i na uzvik *joj: jōj / jōjle / jōle*.

## 7. SINTAKSA

Čest je slavenski genitiv: *Nīje ūzō fāsunge zā nū svōju čeljād.*

Instrumental se ponekad koristi umjesto akuzativa: *Svē je bīlo drugovāčije kād sam jā bīla cūrōm.*

Odnosna zamjenica *štō* se koristi i za živo: *Ōna divōjka štō je dōnīla krūh.*

Česta je upotreba habituala, složenog glagolskog oblika sastavljenog od aorista pomoćnog glagola *biti* i 2. l. jd. imperativa, a koji služi za evociranje prošlih radnji, npr. *Ōni bi navráti krāj nāske pa bi svī đuturīle išli na sjélo.*

Imperativ se često pojačava poticajnom česticom *de*: *Dē nēmōj! Dē ga òšini! Ubáci dē te u špāret kōjē prāndelo dŕvo.* Ta poticajna čestica može stajati i iza imperativa (*Ōšin dē ga!*), a posebice je zanimljivo da se može umetnuti unutar imperativa nekih glagola u 2. l. mn.: *Porēndete ga! Ōšindete ga!*

Kod upita za cilj kretanja nema razlike u upotrebi priloga *kūda* i *đē*: *Kūda / Đē*

<sup>15</sup> Oblik *bomrete* dolazi samo kada iza dolazi čestica *ljē*.

īdēš? ‘Kamo ideš?’. Prilog *kāmo* upotrebljava se samo u ustaljenim izrazima poput *Pa kāmo ti vāmo?* ‘Što te nema ovamo. / Otkud ti ovamo?’

Često se koristi konstrukcija prijedlog *od* + G umjesto posvojnog pridjeva (*Tô mi je od tēke sîn.*) ili konstrukcija imenica u G + enklitički oblik osobne zamjenice u D: *Tô je sîn tētkē mi.* ‘To mi je tetkin sin.’

Prijedlog *s* stoji uz imenicu u instrumentalu i kada je riječ o društvu i kada je riječ o sredstvu: *Dòšō je s motórom.*

Prijedlog *īza* upotrebljava se i u značenju ‘nakon’: *Vrátijo se kūci nāmā īza rāta.* ‘Vratio se kući odmah poslije rata.’

Česta je konstrukcija prijedlog *u* + G deklinabilne riječi, npr. *Ū njīh imā pāšče* ‘Imaju pašče.’

Može se čuti korištenje sraštenog oblika prijedloga *radi* i zamjenice *štā*: *Rāšta si īšō?* ‘Radi čega si išao?’

Glagol *imati* u pitanju *Štā imā za rúčak?* može, osim akuzativne rekcije, imati i dativnu (*Štā imā rúčku?*) i genitivnu (*Štā je sprēmīto za rúčka?*).

Zanimljiva je upotreba vokativa osobne zamjenice u 2. licu kod razgovora dviju ženskih osoba koje su u prisnijim odnosima: *Mōja tī, òni hāza nēmajū štā jēsti, dótle su dogúrali.*

Umjesto vremenskog priloga u značenju ‘ove zime’ upotrebljava se prijedložni izraz u akuzativu: *Bīli su kōd nās ū zīmu.* ‘Ove zime su bili kod nas.’

Zanimljivo je pojavljivanje prijedloga *u* ispred priloga *vani*: *Nē znām đē je. Vīdāj da nījē u vāni.*

Veznik *đē* upotrebljava se umjesto namjernog veznika: *Vīdō ga je đē dōlazī.* ‘Vidio ga je kako dolazi.’

Pogodbene rečenice najčešće se tvore konstrukcijama s česticom *li*: *Ne dódēš li na vrjēme, ne mēremo urádti što smo naūmili.*

## 8. IZ LEKSIKA

### 8.1. RODBINSKI NAZIVI

Rodbinsko nazivlje iznimno je razgranato i nimalo uopćeno, a svi ga govornici svakodnevno upotrebljavaju (još nije dio pasivnog leksika, što svjedoči da se još cijene tradicionalni obiteljski odnosi).

*òtac / bábo / tāta – māma / māti: sîn – cérka / cí; brāt, brātić* ‘bratov sin’, *brātišna* ‘bratova kći’ – *sēstra, sēstrić, sēstrišna* ‘sestrina kći’; *stríc – strīna: stríčević* ‘stričev

sin' – *stričovka* 'stričeva kći'; *tètkà* – *tétak*: *tèčić* 'tetkin sin' – *tètišna* 'tetina kćer'; *dàjdža* 'ujak' – *ùjna*<sup>16</sup>: *dàjdžević* 'ujakov sin' – *dàjdževka* 'ujakova kćer'; *dìd* 'djed' – *màjka* / *nàne* / *néne* 'baka': *ùnuk* – *ùnuka*; *pràndid* 'pradjed' – *pràmājka* 'prabaka': *pràunče* 'praunuč', *bjèla čèla* 'bijela pčela; čukununuče'; *čòj(e)k* 'suprug' – *žèna*.

U značenju 'obitelj' u govoru Skokova postoje tri sinonima: *pòrodica*, *fàmelija* i *čèljād*. Za širu obitelj upotrebljava se izraz *ròdbina*.

Za sve članove rodbine po tazbinstvu upotrebljava se skupni naziv *prijatelji* (muški su *prijatelji* – hipokoristik *príke*, a ženske *príje*), a tu se ubrajaju: *zèt* – *snàha* / *nèvista*, *svèkar* – *svèkrva*; *zàva* 'zaova', *díver* 'mužev brat' – *jètrva* 'žena muževljeva brata'; *púnac* – *pũnca* 'punica'; *bàlduza* 'ženina sestra', *badžának* 'svaki od muževa dviju sestara u odnosu jedan na drugoga' (hipokoristik je *bádžo*); *šúra* 'ženin brat' – *šurjākovka* 'šurjakova žena'.

## 8.2. IZ ONOMASTIKE

### 8.2.1. ANTROPONOMASTIKA

Stanovnici Skokova uglavnom daju osobna imena s ustaljenog popisa. Ona su po rasporedu glasova i glasovnoj strukturi orijentalnoga porijekla (iz arapskog, perzijskog, turskog ili starohebrejskog jezika) (Smailović 1977: 580). Tek se u novije vrijeme odstupa od toga popisa, no većina je stanovnika uvjerena da se radi o izvorno muslimanskim imenima, npr. *Denisa*, *Mirèla*, *Sanèla*, *Àlen*, *Èlvis*.

Temeljna je razlika između ženskih imena starije generacije i ženskih imena srednje i novije generacije u tome što su nekada završavala najčešće na *-e* ili *-o*, a danas na *-a*.

#### Najčešća ženska imena srednje generacije:

*A(j)iša* / *A(j)íše*, *Bajráme*, *Béjzo*, *Čamila*, *Dèrviša* / *Dervíše*, *Đūla* / *Đúle* / *Đúlse*, *Đúmo*, *Èsveda*, *Fàtma* / *Fatíma* / *Fatíme*, *Hàmida* / *Hamíde*, *Hanife*, *Hánče*, *Hasèda*, *Háta* / *Háto*, *Hàsnija*, *Hávo*, *Méjro*, *Mevlida*, *Názo*, *Núre*, *Sacíme*, *Senija*, *Šerífa* / *Šerife*, *Redžife*, *Rešide*, *Zéjno*, *Zemíne*, *Zùhra*.

#### Suvremena ženska imena:

*Àjla*, *Albina*, *Alina*, *Amājla*, *Àmra*, *Armína*, *Belkisa*, *Bekira*, *Denisa*, *Dunèja*, *Džemaila*, *Èdita*, *Èdna*, *Edvína*, *Èma*, *Enaída*, *Èsra*, *Hàнна*, *Ilhàna*, *Kára*, *Làila*, *Mà(j)ida*, *Mirèla*, *Nājla*, *Néira*, *Nudžéjla*, *Sàra(h)*, *Sumèja*, *Sanèla*.

<sup>16</sup> Zanimljivo je da se nikada ne upotrebljavaju imenice *ùjāk* i *dàidžinica*.

**Najčešća muška imena starije i srednje generacije:**

*Abduràhman, Āgan, Bēčīr, Ćāmil, Ćērīm, Đulaga, Ēdhem, Ējdo, Fīkret, Hājder, Hāsān / Hāse / Hāsco, Hāzim, Husējin, Hūsniya, Húse, Jūsuf, Júso, Máše, Mēhmed, Mého, Mīrsād, Muhārem, Mūnīb, Nūriya, Rāhman, Rāmādān, Rāšid, Sākib, Smā(j)il, Tēufik, Vēlaga, Zúdo, Zúhdija.*

*Sēnad, Džēvad, Nēdzad, Sēad, Sùad, Šemsudin, Nījāz.*

**Suvremena muška imena:**

*Ādam, Ālbīn, Āldīn, Ālen, Āli, Āmāl, Āmār, Ānis, Bēkir, Benjāmin, Bilāl, Dáris, Dēnis, Dīn, Ēldīn, Ēlvis, Ēmān, Ēmil, Ērnād, Ērvīn, Hārūn, Káil, Máid, Málik, Mēldūīn, Mēlīn, Náid, Nēdim, Tārik, Ubējd.*

**Prezimeni**

Prezimeni mještana Skokova završavaju na sufiks *-ić*. Najčešće su patronimi, no ima i onih prezimeni koja su nadimačkog podrijetla.

*Ajdinović, Bājramović, Bēćkanović, Begānović, Bégić, Būljbašić, Ćātić, Ćehājić, Čaušević, Dólić, Družanović, Japić, Hādžić, Hajruláhović, Klčić, Kováčević, Merdānović, Muhāmedagić, Mūrtić, Nūhanović, Osmānčević, Pājić, Pívić, Šabljāković, Sálkić, Šabānčević, Tāhirović, Žúnić.*

**Nadimci**

Pored imena i prezimeni, neki mještani Skokova imaju stalne nadimke po kojima ih drugi poznaju, a koji upućuju na porijeklo pojedinca ili fizičku osobinu. Neka od njih su pejorativi ili skraćeni oblik njihovih pravih imena.

*Āljo, Bābīn, Brātko, Brko, Cīni, Cigo, Dīd, Gābor, Hāscā, Hātkin, Láje, Līpi, Pārgan, Pīban, Rógo, Rúnjo, Sémin, Sībić, Špinjatak, Vārčāk, Véle.*

Nadimci žena upućuju na njihove muževe. Tvore se od imena muža i sufiksa *-in(i)ca* ili *-ov(i)ca*, npr. *Ásimovca, Agīnca, Árifovca, Đūlāginca, Kásimovca, Mašīnca, Nurīnca, Ōmerovca, Refīkovca, Suljīnca, Šābanovca, Vēlāginca.*

**8.2.2. TOPONOMASTIKA**

Regionimi, hidronimi i ojkonimi ovog kraja pretežno su jednorječni i motivirani geomorfološkim značajkama referenta, ali ima i višerječnih koji su vrlo često antantroponimskoga postanja. Među njima se posebno ističu oni kod kojih se posvojnost izriče genitivom bez prijedloga (Šprljan 2017).

**njive:** *Bābina njīva, Bālčinovac, Brnjākuša, Cīno vrēlo, Dólčevac, Dúrića dólina,*

*Jàruge, Kazinac, Krčevina, Krèša, Keléčevac, Mâle njîve, Munàrić, Mũratovo br̃do, Őbarak, Pètnēs slògova, Pòdovi, Ponórac, Ravnica, Ūruga*

**šume:** *Biljevina, Bũkvār, Cèrk, Jāvōr, Kèstenjar, Krèša, Mâlo lišće, Róžnovac*

**potoci:** *Bàbinovac, Jāvōr, Màćetin pòtok, Muràrić, Ràdetina, Vrèlac*

**zaseoci:** *Brèzova Kòsa, Kràkača, Górnja Bârska, Dónja Bârska*

### 8.3. RJEČNIK ODABRANOG LEKSIKA

U rječnik karakterističnog leksika uvršteni su leksemi koji ili nisu uopće zabilježeni ili se nalaze u malom broju štokavskih govora, a također i oni koji se ističu svojom tvorбом ili semantikom. Uvršteni su i neki leksemi kod kojih su potvrđeni određeni frazemi. Posebice su zanimljivi oni leksemi kod kojih se očituje potpuna ili djelomična pseudoanalogonimija ili prema hrvatskom ili bosanskom standardnom jeziku ili pak većini štokavskih govora.

Dakle, prilikom sastavljanja abecedarija rječnika koji je u prilogu ovoga rada u obzir su uzeta dva rječnika standardnog bosanskog jezika (Jahić 2010 i Halilović i dr. 2010) te internetska rječnička baza hrvatskoga jezika (HJP) – sve što se našlo u nekom od spomenutih izvora, u identičnom značenju, nije u našem rječniku i obratno.

#### A

**ádže** ádže m *izmišljeno strašilo kojim se plaše djeca*. ♦ Mâlā, né idi tâmo, èto ádže.  
**aldun** alduna m *mjesec kolovoz*. □ Aldun za léđa, kápūt na léđa. (*Kada prođe mjesec kolovoz, potrebno je oblačiti topliju odjeću.*)

**árli** adj. indekl. *silan*. ♦ Ú nī Bećirovi se bīk tólko utòvijō da je līpo árli.

**àvren** àvrena m ‘ono što se mora pokriti u namazu’ □ Cřn ko àvren.

#### B

**bābe** bābā f pl.t. *razdoblje od tri dana u prvoj polovini ožujka kada je vrijeme jako promjenjivo*. ♦ Bābe su rēkle da bi zāmzle tēle ũ kravi da su òstale jōš kōjī dān.

**bàkljati se** bàkljām se impf. *baviti se, nositi se nečim*. ♦ Pròdaću òvē òvce, ne mògu se jā sā njima vīšē bàkljati.

**bàrkati** bàrkām impf. *dirati* ♦ Nē barkāj ú me.

**béja** bėjē f HIP. *ovca*. ♦ Nēmōj drēcāti, sād će bráco dóci, bráco čũvā bėje.

**bēnest** bēnestōga adj. *lud, luckast*. ♦ Náđi sēbi lípu cūru pa nēk je nāmā i bēnesta.

**bòcūn** bòcūna m *staklenka*. ♦ Trēbā òprati bocūne da se vārī kòmpōt.

**bōčiti se** bōčīm se impf. *teško izlaziti na kraj s kim ili čim*. ♦ Nājgorē je bōčiti se vilēnim insánōm.

**bràdvīlj** bràdvīlja m *tesarska sjekira*. ♦ Trèbō si ūzeti bràdvīlj, lākšē bi tō iscīpo.  
**břvno** břvna n *zid*. ♦ Glūho bílo! Ōn kàd djècu túčē, sve íh od břvna bàca, tàkā je tō lòpina.

## C

**cmàriti** cmàrīm impf. PEJ. *pušiti*. ♦ Dē štà cmàrīš tē cigàre pò vazdān!

## Č

**čána** čánē f *posuda, zdjela*. ♦ Ūspi mu mǎlo òtē gràhove čórbe ú vu čánu.

**čelmaši** čelmaša m *kokice*. ♦ Dèdē nam, nevista, mǎlo čelmaša nàpravi.

**čvrka** čvrkē f *kovanica, sitniš*. ♦ Dàdni pròsjāku kòjū čvrku.

## Ć

**ćelepīrija** ćelepīrijē f sg. t. *djeca (hip.)*. ♦ Ū nās na hārmanu vāj njēčijā ćelepīrija.

**čòšiti** čòšīm pf. *gledati iz prikrajka*. ♦ Dànas sam sǎmo čòšila izloge jer nísām ìmala pára. ♦ Ko ìmā nèk tròši, a ko nēmā nèk čòši.

**čùslav** čùslavōga adj. *ružan*. ♦ Ne bi ga jà nàkō čùslavōg da je jèdīti na svítu!

## D

**déblo** débla n *masne naslage, salo, celulit*. ♦ Kākva je glūho bílo! Ōnō joj déblo na stomáku vīši hāman dō kolīna.

**drēcati** drēcīm impf. *plakati*. ♦ Kàd su mi tō jávili, drēcàla sam trī dāna, nísam se tīšila.

**drěčiti se** drěčīm se impf. *drsko razgovarati, galamiti na nekog*. ♦ Sīne, ne vǎljā se na svòje ròditelje drěčiti, dòčekaćeš tō sūtra na svòjōj djèci!

**drīnjati** drīnjām impf. PEJ. *spavati*. ♦ Ākō š jèsti, jèdi! Āko nēš, hǎj drīnjāj.

## Dž

**džòkman** džòkmana m *lopov, delikvent*. ♦ Štā se drùžīš sá tim džòkmanima! Na-govór će ĭ tebe na kākav zījān.

**džómetan** džómetnoga adj. *darežljiv, plemenit*. ♦ Ū njē je mǎti stvárno prùžitē rúke! Tàkō džómetno žènsko nēcēs lǎhko náci.

## Đ

**đīkati** đīkām impf. *vreckati, nametati se*. ♦ Mǎla, ne đīkāj prèd svīskim ljúdimā ú tōj haljínki!

**đīndati se** đīndām se impf. PEJ. *dotjerivati se, kititi*. ♦ Nè đīndāj se tòlko, nísí tí jōš zá togā.

**E**

**èrefica** èreficē m ♦ *smion, odvažan čovjek*. ♦ Tākō ti se ĩ ćaća prāvijō èrefica pa viđāj đē je sādē dospijō!

**F**

**fajtina** fajtīnē f *vлага*. ♦ Mōra da njēde prokišnjāva strēha. Viđāš pó tōj fajtini na zǐdovī?

**fartùtma** fartùtmē f *metež*. ♦ Čīm su hrūpili na vrāta, stvōrī se tākā ĩ takā fartùtma.

**fīni** fīnōga adj. *isti, identičan; sličan*. ♦ Tā je māla fīna ũ tebe sēstra.

**flikati** fličēm impf. PEJ. *srkati*. ♦ Flīčēš tō mlīko, ko da si iz hāpsa pūštāt.

**frndèkati** frndèkām impf. PEJ. *bacati nemilice; ispuštati vjetar*. ♦ Da si tī tō kùpovala, ne bi tākō fīndekala.

**G**

**glèdalca** glèdalcē f *vračara, vidovnjakinja*. ♦ Ònāj ko bīdnē išō glèdalcama nēmā kūd ná naj svīt.

**gledávati** glèdāvām impf. *viđati, sretati*. ♦ Àh gledávala sam jā svākvī budālā al' tākē jēmde nísam.

**H**

**halačùgati se** halačùgām se impf. *neozbiljno se ponašati*. ♦ Nēmāš li pamètnijēg pòsla neg halačùgati se vāzda!

**hàlavētan** hàlavētnōga adj. *komotan, širok – o odjeći*. ♦ Obúci djētetu štā hàlevētno da ga nè stēžē.

**hàljāt** haljāta m *zahod*. ♦ Upēcijo se ko bèg u haljātu.

**hàman hâ** adv. *skoro, gotovo, samo što nije*. ♦ Njēzina tētkā je u pōrodāju hāman hâ umrīla.

**hámelj** hámelja m *kukolj*. ♦ U svākōm žītu imā hámelja.

**handùrati** handùrām impf. *proizvoditi buku, lupati*. ♦ Hāni, ne handùrāj sá tīm súdima, glāvu mi rāzbi.

**hani** part. *uzvik kojim se zaustavlja neka radnja*. ♦ Hāni da jā viđām kākō ti tō slīši.

**hāzā** adv. *skoro, gotovo, samo što*. ♦ Mōja tí, òni hāzā némajū štā jēsti, dótle su dogúrali.

**hùbēr** hùbera m *krijesta*. ♦ Viđāj kākō se ošīšō ko da imā hùbēr na glāvi.

**hùče** hùčā f pl.t. *odjeća (pej.)*. ♦ Kùpi svōje hùče i na vrāta, da ti viđīm léda!

**húčka** húčkē f *nered, metež*. ♦ Ū njīh je vāj k húčka pò kući, kōnda némaju žēnska

ù kući.

**hùròv** huròva m *veliki, strašni pas*. ♦ Bjězšte, djěco, èto huròva!

## I

**ihmati se** ihmām se pf. *riješiti se neke muke*. ♦ Jědva sam se ihmala one cìgančādi! Vāj k obliću okò menē..

**ishájati se** ishájām se impf. *nalutati se besposličareći*. ♦ Bāš sam se jùčē ishájala.

**iskěfati** iskěfām pf. 1. *oribati četkom*. ♦ E òvò je rěci iskěfān tèpih. 2. *istuci*.

## J

**jèmdè** adv. *možda* ♦ Jèmdè je i tèbi prāhanla kāfa?

## K

**karárti (se) / karálti (se)** karárīm se / karálīm se impf. *spremati se, oblačiti se; namjestiti se, napraviti nešto*. ♦ Dē se nakarári pa čemo íci.

**kíčati** kíčām pf. *zamrsiti kosu*. ♦ Mā òšīšāj joj krátko tū kosicu, sāmo joj se kíčā.

**kík** kika m *netrpeljivost*. ♦ Meščinī dā tí imāš kík na jětrvu káko si dōšla. (□ *vòditi kík – gajiti negativna osjećanja prema nekome*)

**kiljati** kiljām impf. *rezati tupim predmetom*. ♦ Mā èvo kiljām nam pāstrmē da se mālo òsolimo.

**kōfa** kōfē f *ladica za drva koja se nalazi unutar štednjaka*. ♦ Dē vīđāj imā li šta u kōfi. Ako nēma, hāj pònesi kōjī suháljak.

**kòtāč** kòtāča m *bicikl*. ♦ Nē sjedaj ná tāj kòtāč, hòš li nògu prèbti!

**krívti se** krívīm se inf. *glasno plakati, naricati*. ♦ Krívla sam se iz vřh gláve kād je naskrádō.

**kuđója** adv. *navodno, tobože*. ♦ Òna je kuđója zavřšila njěkve škòle, al’ jel’ to išta – nñje ništa.

## L

**lǐpo** adv. *baš*. ♦ Lǐpo ti stòjī tā krátkā fizúra.

**lǐvuša** lǐvušē f *ulijevak od kukuruza*. ♦ Ÿ našój kùci se bār jědnom òsmično prāvī lǐvuša.

**lovřnjati** lovřnjām impf. PEJ. *jesti*. ♦ Āko ‘š lovřnjati hājde! Āko nēš, òndak nřs pūt!

## LJ

**ljè** part. *čestica za pojačavanje iskaza*. ♦ Mòžda mu òprostīm, al’ zabòravti ljè nécu.

## M

**màgarac** mágārca m *sprava za rezanje drva*. ♦ Mètni tō dŕvo na mágārca pa ćeš lākšē prežàgati.

**màsa** māsē f *ladica, pretinac*. ♦ Nádi mi čòrape ú tōj māsì od vitríne.

**masiračanca** masiračancē f *pita od bundeve*. ♦ Ěvo ti òvā bjēla masirača, òd njē je lípa pīta.

**medékati** medéčēm impf. *kukati*. ♦ Gŕdnā rano, kād je òn nēstō, māti je sāmō dréča-la i medékala.

**mīlija** mīlijē f *heklana salveta*. ♦ Őheklāj mi garnitúru tī mīlijā za komódu.

**mižúrka** mižúrkē f *nabor*. ♦ Pojávle mi se mižúrke kraj òčijū, stār se.

**mlàhotan** mlàhotnōga adj. *lomljiv, krhak*. ♦ Ne bàrkāj ú tāj bòkāl, mlàhotan je za strāhu.

**mliko**<sup>17</sup> mlíka n *jogurt; kiselu mlijeko*. ♦ Já ne mògū níkvē pītē àko nēmā mlíka da zàlijēm.

**mòtka** mòtke f *mlada i tanka grana*. ♦ Ma ne bùdē li te slūšala, uskrši mòtku u pŕvōm òhanjku.

**mùčenjaci** mùčenjākā m pl.t. *razdoblje od sedam dana u prvoj polovini ožujka kada je vrijeme jako promjenjivo*. ♦ Kād mùčenjaci naídū, bòljē ti je ne promáljati glāvu ìz kučē.

**múdar** múdrōga adj. *škrť*. ♦ Ŭ mene mlāda múdra ko stīnca.

## N

**nadoménti se** nadòmēnēm se pf. *predomisлити se; promijeniti plan ili mišljenje*. ♦ Nísam mīslla ùvraćati tētki, ali àko se nadoménēm, jáviću ti.

**najázile** adv. *širom otvoreno – o vratima*. ♦ Kàko nēcē úci pàsče kād si òstavla vràta najázile.

**nāmkinja** nāmkinjē f *djevojka lijepa izgleda i ugledna roda, na dobrom glasu*. ♦ Òna ti je bíla sāmō tàkā nāmkinja kād je bíla mlāda.

**narašmati** narašmām pf. *nabrati, napraviti nabore* ♦ Fīno tē stóre narašmāj da bīdnu svāde jēdnāke.

**nàručanca** nàručancē f *narukvica*. ♦ U zàruke je ùzēla zlātnu nàručancu.

**nàstrganti** nàstrgnēm pf. *prvi put ošišati dijete*. ♦ Àko hòš bīti kuma, mòreš sāmō àko ćeš mi mālū nàstrganti.

**natopŕcīti** natòpŕcīm pf. *naljutiti se*. ♦ Štā s se tàkō natopŕcīla, nīšta ti žēna nīje rúžno rēkla.

<sup>17</sup> *Mliko* je u govoru Skokova samo jogurt, a *varènika* slatko mlijeko.

**natràpati** natràpām pf. *postati žrtva magije, nagaziti na uroke*. ♦ Skùdā je svē pròlazio, čùdno da nije natràpō.

**neuhátor** adv. *neobično, jezovito*. ♦ Pústa kùća kād nēmā djēcē, lìpo neuhátor ù njōjzi bìti.

## NJ

**njîrkati** njîrkām impf. *sporo, detaljno nešto raditi*. ♦ Hājde pohíti, hémo, štā tō sād njîrkāš?!

## O

**obadírati** obadírām impf. *obraćati pažnju*. ♦ Džābē tí prícāš kād òna ne obadírā, sāmo pō svōm.

**ocvílti** ocvílīm pf. *rasplakati koga*. ♦ Tí si živ kād tùdē djéte ocvíliš.

**odjásti** odjājīm pf. *širo m otvoriti vrata*. ♦ Odjāzi vrāta, nēk ūdē friškōg zrāka, pogúšišmo se óvdi!

**odnáfo** adv. *namjerno, hotimično*. ♦ Izvíni, nísam te odnáfo učépla.

**òhanjak** òhanjka m *grm*. ♦ Mā nē budēl te slūšala, uskīši mōtku u prvēom òhanjku.

**òprāvan** òprāvnōga adj. *koji je spreman za posao; marljiv*. ♦ Ožēni òprāvno žēnsko jer òno je zā njivē, a nē lípo.

**osafūnāti** osafūnām pf. *nasapunati; oznojiti se*. ♦ Dòbro tē lāče nasafūnāj i protrljūšāj, nē bīl òšle flēke.

**ošinti** ošinēm pf. *udariti, ošamariti*. ♦ Āko ne zašútīš, òšincu te po lābrnji!

**òždrlje** òždrlja n PEJ. *dekolte*. ♦ Kùkū mājko, kōlkō joj je ònō òždrlje na blúzi!

## P

**pāmura** pāmurē f *vuneni ženski ogrtač*. ♦ Dòdāj mi pāmuru da zagrnēm. Ėto je zā vrāti.

**pètti** pètīm impf. *pamtiti*. ♦ Pètit ćeš ti mēne, sāmo da te se dočèpām!

**pīča** pīčē f *ostatci hrane za stoku*. ♦ Ūzmi mètlu i pomèti ònū pīču pō štali.

**pīsak** pīska m *visok glas*. ♦ Čūlo se štā il' ne čūlo, tvōj pīsak vāzda mōra.

**počvókati** počvókām pf. *pokljucati*. ♦ Báci tē òrahove ljūske kókama, òne će tō počvókati.

**pòdukrādom** adv. *kradomice*. ♦ Kukānom nīje ga brīga a pòdukrādom glèdā ná vū strānu.

**pomàgljavina** pomàgljavine f *glasani plač*. ♦ Bòm, òsū se pomàgljavina čīm je ūšō ù štalu. (*Čovjek je ušao u svoju štalu i ugledao mrtvu stoku*.).

**potàka** potākē f *nasitno iscijepana drva za potpalu vatre*. ♦ Nacípāj mi potākā da

imām zà jutra.

**potkračāvati** potkračāvām impf. *zaplitati se – o jeziku kod govora.* ♦ Āh, štò mi se dānas njěšto potkračāvā jèzik kād pričām.

**prāndeli** prāndelōga adj. *suh, truo – o drvetu.* ♦ Ubáci dēr te u špāret kōjē prāndelo dŕvo.

**prèkuća** prèkućē f *dvorište.* ♦ Čìsta joj je kùća i prèkuća.

**prepŕsanti** prèprsnēm pf. *prebaciti.* ♦ Tì bi cŕkla kād nè bi prepŕsanla kād kòmē štā dōbro ùčinīš.

**prežàgati** prežàgām pf. *prepiliti.* ♦ Stāvi na màgārca pa ćeš lākšē prežàgati.

**prijárti** prijárīm pf. *požuriti.* ♦ Prijári, ženska glāvo, okāsancemo.

**protrljùšati** protrljùšām pf. *malo protrljati.* ♦ Ma nēmōj tōlko ríbatì, sāmō mǎlo protrljùšāj.

**pŕtviti** pŕtvīm impf. *napredovati u rastu – o maloj djeci.* ♦ Kāko òn svòjōj mājki lipo pŕtvī.

**púzati se** púzām se impf. *sanjkati se.* ♦ Kād mǎlo otòplī, hǎjte se púzajte, al nǐž njivu, ne po pútu.

## R

**raspèkmēzit** raspèkmēzitōga adj. *razmažen.* ♦ Njéna su djèca svā raspèkmēzita kōnda su jōj nǎ òči kǎnla.

**rastobóliti se** rastobōlīm se impf. *onemoćati.* ♦ Nēmā rǎšta, Bōg vam dǎvō, kād prèvrīmī, jǎ se vǎjk vākō rastobōlīm, ne mògu niščīm.

**rázom adv.** *puno, uvrh.* ♦ Nǎspi i meni ú vū čǎšu, ǎl nēmōj rázom.

**raždréljti** raždréljīm pf. PEJ. *raskolačiti oči.* ♦ Štǎ s tē òči raždréljila ko fildžáne?

**rêd** rêda m *dan.* ♦ Mǐ smo ùmili bìti pō dvā rêda bēz jila i pila.

**rèsim** adv. *ni blizu.* ♦ Mǎ nije tō tâ bōja štò sam ti rēkla, mǎ nije nǐ rèsim.

**rǐzati** rǐžēm impf. *obrezivati mušku djecu.* ♦ Mǐ smo vǎjk dǎvali rúčak kād rǐžēmo djècu.

## S

**sàpina** sàpinu f *samo u □ Rèpinu na sàpinu! (Kad se djevojka uda, sloboda kretanja joj se znatno ograniči.)*

**skafùljati** skafùljām pf. *zgužvati.* ♦ Nǎjlakše ćeš nalòžti vǎtru āko skafùljǎš mǎlo papíra i stǎvīš kōjū pòtaku.

**skòt** skòta m sg.t. PEJ. *djeca.* ♦ Ne vòdī mi tùđī skòt pō sobama, svē zgŕnše i obatálše.

**slīpác** slipáca m *slijepi miš.* ♦ Nēmōjte ìci u pècinu, zalípice vǎm se slīpác zǎ kožu.

**slīšiti** slīšim impf. *pristajati*. ♦ Bāš ti slīši tā blūza, nēmōj drūgē ni proubávati.  
**slīštrati** slīštrām pf. *pospremiti, staviti na pravo mjesto*. ♦ Sād ću jâ čāskom òvē sūde slīštrati pā hémō.  
**snūjniti se** snūjnīm se pf. *snužditi se*. ♦ Štā jōj je kād se nākō snūjnila ko da joj je svē žīvo pòmrolo?  
**sprēcati** sprēcām pf. *smjestiti*. ♦ Tī se nēš okānti dōk ga u lúdancu ne sprēcāš.  
**sprôt** adv. *pravo*. ♦ Ōn ti òtamo pā sprôt mēni pòleti. Ēto štā je djéte!

## Š

**šāšavac** šāšāvca m *strop od slame ili trstike*. ♦ Ōna ti je kuđōja njēkā nāmkinja, a šāšavci joj cfni.  
**ščēti se** hōcu se impf. *praviti se važan*. ♦ Kāko se mòre nākō ščēti, a do jūcē je bīla svāčijā pāpuča?  
**šlāpa** šlāpē f *pletena ili vunena čarapa*. ♦ Ōbūj šlāpe kād pōdēš da ti ne nazēbu nòge.  
**šmùljav** šmùljavōga adj. *ljigav*. ♦ Štā je tō, šmùljavo kō miš?  
**štèktiti** štèktīm impf. *zvocati, stalno pričati*. ♦ Tī nē bi bīla tī kād nē bi vāj k štèktila.

## T

**tēci** tēcēga adj. *neugodan, nepodnošljiv*. ♦ Kō? Ōn? Pā tō ti je tēci lópov.  
**téte** tētē f *maćeha*. ♦ Sīne, tétina rúka bījē, a nē milujē.<sup>18</sup>  
**tùkanti** tùknēm impf *smrdjeti*. ♦ Štā vākō tùknē, ko da je njēšto krèpalo?  
**tùskav** tùskavōga adj. *prljav, neuredan*. ♦ Kāko li se sāmo hòce, a vāj jōj tùskave nòge! (*Kako li je samo umišljena, a uvijek su joj prljave noge!*)

## U

**ùbiti se** ùbijēm se pf. *udariti se, ozljediti se*. ♦ Dē da vīdīm jēsīl se čūdo ùbijo, Bōg ti nē dō?  
**uiščelti** uiščelīm pf. *nešto jako zaželjeti*. ♦ Znām jâ dā si uiščella tō kúpiti, ma štā jâ rēkla.  
**ushārmīti** ùshārmīm pf. *uzjoguniti se*. ♦ Nēmā ništa gōrē nēg kād se žēnsko ùshārmī.  
**uskřšiti** uskřšīm pf. *ubрати grančicu sa drveta*. ♦ Djecu ne vāl jā túci plēskama, vēc trēbā uskřšiti mōtku pa po gōlīm nōžicama.  
**ùslikati** ùslikām pf. *nehotice pokazati stidno mjesto*. ♦ Dòbro tī pritégni ùčkūr da ne bi kōgā ùslikala.

<sup>18</sup> Očeva ili majčina sestra je *tetka*.

**ušćufrijati** uščufrijām pf. *usmrdjeti se*. ♦ Tâ je varènka pròkisla, vīdiš da se uščufrijala.

**uvrátiti se** uvrátīm se pf. *navratiti*. ♦ Kād se bīdněš vráčō, uvráti se krāj mene da ti njěšto dām.

## V

**vášer** vášera m *ringišpil*. ♦ Cūre su se dōćerale i òdoše na vášer trášti momákā.

**věljača** věljačē f *druga polovica 2. mjeseca u godini: razdoblje vrlo promjenjivog vremena*<sup>19</sup> i *parenja mačaka*. ♦ Ėto věljačē, sáčē se mǎčke kěljačiti.

**vīlen** vilēnōga adj. *lud, neuračunljiv, luckast*. ♦ Nīje joj zámirti, òna je hūda vilēna kǎko se ròdla.

**vīsāca** vīsācē f *kuhinjski elementi*. ♦ Dòdāj mi líkove, ěno hi u vīsācōj, kraj fildžána.

**višaljka** višaljkē f *vješalica*. ♦ Dòdāj mi polūver sa višaljke.

**vřlije** adv. *glasnije*. ♦ Prīčāj vřlijē, nè čujēm te.

## Z

**zagřnjāč** zagřnjāča m *odjeća kojom se samo ogrće*. ♦ Ūzmi kǎkav zagřnjāč, tâ mǎjčica je plǎho tǎnka.

**zēna** zēnē f *zjenica*. ♦ Jǎ sam tō vǎmi rēkla iz zēnē u zēnu. (Frazem iz *zēnē u zēnu* dolazi u značenju 'otvoreno, u lice'.)

**zgavěljati** zgavěljām pf. *imati mučninu, tjerati na povraćanje*. ♦ Odòjtrōs mi se njěšto zgavěljāvā, mòre bīti òd òtē varènkē.

## Ž

**žènhātor** žènhātora m *ženskaroš*. ♦ Džāba što mu je žèna lípa kǎj slika kǎd je òn žènhātor.

<sup>19</sup> Za drugi mjesec kao cjelinu upotrebljava se naziv iz latinskog: *februar*.

## 9. ZAKLJUČAK

Usprkos tome što je zabilježen veći broj ekavizama / jekavizama i štakavizama, govor mjesta Skokovi pripada zapadnom dijalektu štokavskog narječja – novo-štokavskom ikavskom šćakavskom dijalektu. Redukcija zanaglasnog *i* u nekim je kategorijama sustavna pojava. Ističu se navesci koji se dodaju na mnoge priloge, pa čak i zamjenice. Kod nekih pridjeva je zabilježen nastavak *-o* iza palatalnih suglasnika u nominativu srednjeg roda jednine (*vrúco*). Muška i ženska imena dijele se na ona koja su se davala starijoj i ona koje se daju novijim generacijama. Zabilježen je veći broj arhaičnijih riječi iz toga govora, posebice su zanimljivi ‘lažni prijatelj’ između toga govora i većine govora štokavskog narječja (npr. *red* ‘dan’, *šlapa* ‘vrsta čarape’).

## OGLEDI GOVORA

*Bila jèdna màti i ìmala dvâ sîna i cêr. I òtì sînovi òdû òrati vòlovima, a sèstra im pònesè rúcek i dòdê dîv i lăpî òtû divôjku. Óndāk dòdû kùci i pítaju màtêr što im nîko nîje dònijô rúcek, a màti vèlî kâko je pòslala cêr, al’ da je njû òdnijô dîv i òna sâmo nâšla ràsûte súde, a sèstrê im nîdê. Kâžê ònâj jèdan brăt: “Ícu jâ njûke trášti.” Krênê òn. Ûdâšê kônja i hăj pa hăj... Kônj išô, išô... ko da je znâvô zâ tim trâgôm i dòdê do jèdnê provâlîje, pècinê, da pròdê tûdâna kâd njêkâ báka víknû: “Ej, mlâdîcu, kûs pòšô?” Vèlî njôjzi ònâj mlâdîc kâko mu je dîv òtô sèstru i da je pòšô trášti. Kâžê òna: „Ne mèrêš tí òvdâ próci dòk se mî ne pòdamamo. Ko kògâ nâdamâ nèk rádî š njíme štâ hòce. „A òn vîdâ dè tûdi ìmâ kónja i ljúdi, svê okâmenito. I bòm dàmali se, dàmali se i báko njêga nâdamâ i òkamenla ò njega. I pròšlo dũgo vrêmena, òd njega ni trága ni glâsa i òtâj drũgî sîn kâžê màteri da cê òn ìci njî trášti. Krênô òn i zavíršijô ko ònâj stàrjî brăt – báko jòpêt pobjédla ò njega òkamenla. Màti se krîvi, nêjmâ ni cêrê ni sînôva, sâma... I mòlla Bòga da joj dâ djéte bâr bílo ko zrño bíbera. I sànjâ u nòci da pòjî zrño bíbera i ròdî sîna i nâdijê mu ìme Bíberaga. Tâj Bíberaga nàrastô i cúvô blágo djècôm, a òni njêga nâpadajû da nêma òca, a òn ònû djècu istúci. Jâk bîjô. Dòdê kùci i màteri kâžê: “Sâd cú te zâklati, ne prèznâš li ko mi je òtac!” I òna njêmu svê isprîcâ: kâko je ìmala trôje djècê i kâko joj je dîv òdnîô cêr i sînovi òšli zâ njôm, trášti je, i nîsu se vrátili. I òn kâžê: “Ícu ò ja njûke trášti.”...*

Hasan Dolić (1940–2014), *Priča o Biberagi*

*Dòsadē kàd se divōjke ùdajū, njìma se mētnē kīna po žglòbovī vākō i po pr̥stima i kàd dōdē mlāda nā vodu (na bunāre se išlo, grābila se vōda) mònci stòjē tāmō, dōšli cùrama drūgīm, znā se da je òna mlāda – nàkinate rūke. I kàd bi vākō đē òndāk šćēli, bōm, da je odvèdu ti (kāvō svēkrva), obūce zār mlāda i kàd se pòmōlī u národ, òna svījū vīdā, a njū nīko ne mēre raspòznati. Bōm, sād imā ònī mònmāka što su njōjzi bìli muštèrije, dòsadē cūre imale po pé-šes mònmāka, a òni bi òndāk kàd bi promjētili da je tō òna vikali i podvikivali. Cūre se túdi – kàd se kīna mēcē – vódajū, pōfačajū se zà rūke pa glēdajū kòjā je līpša, čijā i bōm tō da se znāde.*

Fatime Dolić (1940–), *Dosadašnji običaji prilikom udaje*

*(...)I gōri ócerō já hrānu òd kućē Hāse Kováčova vāmō u Mùratovo bŕdo kàd lētī Partizān òzdō, kážē: “Požúrte”, kážē “njěko se šúljà òzdō!”, a mágla ko tístō. A òni čāskom podile ònū hrānu i poklabùsaše, a já s vòlovī. A já ònogā jèdnōg vōla, bījō lín, a jèdan bījō žèstok, a já ònog línōg mǎcni, a òn se prūžī prēko ònog bŕda i čāskom na Skòkove. Nēm nēmā sād ici kùci nāmā, nēj na Ádilovićeva vòdu nónde, òprati kàzanj fīno, nàlti pūn kàzanj vòdē i dòcerati kùc’ Hāsē u kòrito da imajū sūtra za kàhvē.*

Husein Družanović (1928–2018), *Priče iz Drugoga svjetskog rata*

*Pādā sníg, bùra pūšē... Sīne, kàd psī počēše lǎjati. Kàd njěko pòcē lúpati na vráta. Lúpā bi rēkō razválī. Já zavīri na prózor, a nējma svjětla, bìli celīnderi ònī. Imāmo i sādē celīnder, sāmō nējma gāza sādē. Sīne, kàd imā vākō, jāmde imā dēset ljúdi uvāni, a já se zámislila da su Zelénci. Zelénācā tólko nējma, njěkva se dīgla bānda u rātu i òstali òni tāmō u Šišīci, tā bānda, tí Zelénci. Sīne, kàd počēše vŕlijē lúpati. Já bōm, vākō, mǎteri lúpām u brvna: “Mǎti”, rēko, “njěko lúpā, štā čemo?” Vělī: “Nīšta, šúti, nēmōj se jávljati.” Mōj sínko, bōme já, štā cú? Bōm ònō vēcē, vēcē, kàd òno já zāvīri na prózor vākō, kàd òn će ti, kážē: “Hǎj”, vělī, “otvòri zētu.” “Mī zěta nējmano nīkako, nīt smo ga imali.” Vělī: “Òtvorāj!” “Nécu otvòrti, rezválte.” Bōm òn jōpē vīšē lúpa. Kàd òn, sīne, vīdīm já prema snígu, okrènū ònū pūšku pá nāj kùndek pa ú naj prózor, ònī stārački prózori. Nējma sād tō nī u kogā. Ònō stáklo vāmō pō meni, a mōj dùšek vākō ūskrāj, bōm ònē sōbe ko sād òvā sōba, bile. Dùšek vākō pròstrīt i ònāj mōj jòrgan. Bóg ti dāvō, ònō svē stáklo vāmō po kīlimu po serdžāzi dó nog dùšeka. Sīne, kàd, mīslīm já: “Nējma nēj otvòrti.” Já ūstanēm, za šībicu, upálīm celīnder pa na vráta, niz stepēnice... Kūka njěkva vėlka bila pa se ne mēre svāna nīkako otvòrti, nēj iscípāti vráta. Já ònū kùku òtkuka kàd òni zà mnōm. Já nòsīm ònāj celīnder, òni idū svē, sīne, sníg sǎ njī. Nē znām já kòmē sam otvòrla. Já sam ū sobu svòju tākō, mǎti tāmō i nē zna*

*i djèca da sam jâ otvòrla, gr̃dnā rāno. Oni gāzē, sīne, pó nomē môm dùšeku, pó nomē jòrganu, ònāj snīg pó nomē kilimu, òni ìdū sāmo. Kād idē jèdna kòmšınca što je bila téte òtē štò je òšla, mî nè znāmo al je dráge vòljē al je tâ téte njû izdāla Zeléncima. Bila udāta u Pònjevići, pa je čòjek iščerō (...)*

Hato Duratović (1922–2019) *Priče iz Drugog svjetskog rata*

## LITERATURA

*Bosanskohercegovački dijalektološki zbornik, Knjiga II.* 1979. Sarajevo: Institut za jezik i književnost u Sarajevu, Odjeljenje za jezik.

DAMJANOVIĆ, Stjepan. 2003. *Staroslavenski jezik*. Zagreb: Hrvatska sveučilišna naklada.

JAHIĆ, Dževad. 1999. *Bosanski jezik u 100 pitanja i 100 odgovora (Trilogija o bosanskom jeziku, knjiga II)*. Sarajevo: Ljiljan.

LISAC, Josip. 2003. *Hrvatska dijalektologija 1. Hrvatski dijalekti i govori štokavskog narječja i hrvatski govori torlačkog narječja*. Zagreb: Golden marketing – Tehnička knjiga.

LJUBOVIĆ, Enver. 2018. *Historijski i kulturološki identitet Cazina i Cazinske krajine do 1918. – historija i kultura Cazina i Cazinske krajine i neka prezimena*. Cazin: JU Kulturni centar Cazin.

PECO, Asim. 2007. *Ikavskošćakavski govori zapadne Bosne*. Sarajevo: Bosansko filološko društvo.

SMAILOVIĆ, Ismet. 1977. *Muslimanska imena orijentalnog porijekla u Bosni i Hercegovini*. Sarajevo: Institut za jezik i književnost u Sarajevu, Monografije, 1.

ŠPRLJAN, Nataša. 2017. "Toponimija i govor otoka Rivnja". *FOC* 26 (2017), 69–101.

## IZVORI

Hrvatski jezični portal (HJP). Dostupno na: <http://hjp.znanje.hr/> [19. 9. 2019.]

JAHIĆ, Dževad. 2010. *Rječnik bosanskog jezika (1–7)*. Sarajevo: Bošnjačka asocijacija 33.

HALILOVIĆ, Senahid; PALIĆ, Ismail; ŠEHOVIĆ, Amela. 2010. *Rječnik bosanskoga jezika*. Sarajevo: Filozofski fakultet u Sarajevu.

## THE SPEECH OF SKOKOVI

---

BELKISA DOLIĆ

ĐURO BLAŽEKA

---

### SUMMARY

This paper describes the specific features of the speech of Skokovi (northwestern Bosnia) at the phonological, morphological, syntactic and lexicological level. The speech is Ikavian and Šćakavian with plenty of exceptions. Very prominent are suffixes (endings) that are added to adverbs and even to pronouns. At the end of the paper the reader will find a small dictionary of archaic words in that speech, especially 'false friends' between this speech and the speech of the majority of Štokavian dialects.

### KEYWORDS:

*Speech of Skokovi, Štokavian dialect, northwestern Bosnia, phonology, morphology, syntax, lexicology, 'false pairs'*